

Memòria dels 50 anys de l'Assemblea de Catalunya

MARGARIDA COLOMER

Des del Centre d'Estudis Argentonins Jaume Clavell ens ha semblat adient recordar que el dia 7 de novembre passat va fer mig segle de la creació de l'Assemblea de Catalunya, la gran plataforma unitària de l'antifranquisme. Per això, hem intentat recollir les memòries de les persones que d'una manera o altra tenien relació amb Argentona. Unes perquè hi vivien i altres perquè el cap de poc hi van venir a viure. Elles han estat: Mercè Boixet, Jesús Nieto i Jaume Duran.

En primer lloc, recordarem quin era el marc polític i social d'aquells dies. El dia 7 de novembre de 1971, la situació política era molt diferent de l'actual: el règim franquista mantenia la repressió sobre qualsevol discrepància política i prohibia tota concessió al reconeixement de la identitat cultural de Catalunya. No estava reconegut el dret d'associació, ni el de reunió, ni el de manifestació, ni el de sindicació, ni el de vaga i tampoc el de la llibertat d'opinió a la premsa escrita i als mitjans audiovisuals. Totes les associacions polítiques i sindicals actuaven en plena clandestinitat, fins i tot associacions culturals com Òmnium havien rebut represàlies en la defensa de la llengua pròpia.

La Comissió Coordinadora de Forces Polítiques de Catalunya estava integrada per Moviment Socialista de Catalunya, el Front Nacional, Esquerra Republicana de Catalunya, el Partit Socialista Unificat de Catalunya i Unió Democràtica de Catalunya. Aquesta comissió perseguia

reunir un nombre important de persones i entitats que volguessin subscriure un manifest per conduir el país a una amnistia pels presos polítics, la implementació d'un sistema democràtic, a més d'un reconeixement de la identitat política de Catalunya. Tot això amb la col·laboració, possible, d'altres forces democràtiques de la resta de l'Estat.

La preparació va consistir a organitzar reunions en moltes poblacions de capital de comarques per arribar a un consens. Després d'una convocatòria fallida a la parròquia de Crist Rei, arriba la del 7 de novembre a l'església de Sant Agustí, al barri del Raval de Barcelona. Unes tres-centes persones vingudes des de molts indrets de Catalunya es van reunir en aquesta parròquia i la Mercè Boixet així ens ho explica: "El diumenge 7 de Novembre de 1971 unes tres-centes persones varen assistir clandestinament a la constitució de l'Assemblea de Catalunya, la gran plataforma unitària de l'antifranquisme català. Segons l'historiador Josep Benet va ser «el moviment més unitari i important de la història de Catalunya».

M'han demanat si puc escriure sobre la meua experiència individual com una de les persones que hi va assistir, i com a argentonina, encara que no vaig venir a viure a Argentona fins al desembre del 1972. Primer vaig pensar que després de tants anys seria complicat, ja que les memòries no són recents, però buscant al bagul dels records n'he trobat uns quants que compartiré amb vosaltres.

En aquella època molta gent amb inquietuds s'anava comprome-

tant en la lluita antifranquista. Jo tenia 19 anys i feia gairebé un any que militava al PSUC a Mataró. Des del partit s'intentava impulsar un Moviment de Dones Democràtiques, i aquesta va ser una de les meves tasques.

Recordo que hi havia una Comissió d'Activitats Cíviques on participaven gent molt diversa, i crec que va servir per preparar el camí cap a l'Assemblea. Les deu persones de Mataró que varen assistir a l'Assemblea de Catalunya, que si no m'equivoco varen ser: Agustí Valdé, Toni Cuadras, Joan Masjoan, Pep Comas, Pep Sivilla, Joaquim Cantón, Pere Casanovas, Josep Lluís Lopez Bulla i Lluís Fernández, representaven grups tant diversos com Comunitats Cristianes de Base, Grup de Colònies, Comissions Obreres, PSUC, Comissió de Solidaritat, Joventuts Comunistes, Grup d'intel·lectuals i artistes, etc. Jo hi vaig anar com a representant de Dones Democràtiques.

Els preparatius per l'Assemblea del dia 7 varen incloure moltes mesures de seguretat, s'havia treballat molt a nivell organitzatiu, i recordo la sensació que ens hi jugàvem molt i havia de sortir bé. No oblidem que estàvem a la clandestinitat. Vàrem sortir al matí de Mataró amb cotxe, si no recordo malament érem l'Agustí Valdé, en Toni Cuadras i jo. Per qüestions de seguretat ningú sabia el lloc on es faria, només la primera cita a Barcelona. Recordo que vàrem passar una estona que sem va fer llarga aparcat al Passeig de Gràcia, també recordo que l'Agustí Valdé va anar al Samoa i va tornar amb la contrasenya del lloc on havíem d'anar. També tinc una imatge clara de la noia amb una guitarra assegada

a la Plaça Sant Agustí, ella era el senyal de que teníem llum verda per entrar a l'església.

Un cop a dins els nervis es van anar calmant, tot anava funcionant, la gent va anar arribant de forma esglaonada, es va tancar l'església després de l'última missa i sense cap ensurt es va poder començar. L'Assemblea es va obrir amb el parlament de Josep Andreu Abelló, seguit d'Agustí de Semir i de Joan Raventós, gent de pes que en dèiem. Després hi varen haver moltes més intervencions, que la veritat no recordo, va durar més de cinc hores. L'Assemblea va aprovar un programa de mínims, que va cristal·litzar en la consigna que tots coneixem: «Llibertat, Amnistia i Estatut d'Autonomia». Al final gairebé no ens podíem creure que tot hagués sortit bé. A la tornada cap a casa estàvem eufòrics. Llavors sí que vaig tenir la sensació d'haver viscut un moment històric."

Tal com ens ha explicat la Mercè, es va aprovar un manifest amb els quatre punts bàsics que es proposaven:

1r. Amnistia general per a tots els presos i exiliats polítics.

2n. Exercici de les llibertats democràtiques fonamentals: llibertat de reunió, d'expressió, d'associació –inclosa la sindical–, de manifestació i dret de vaga que garantissin l'accés efectiu del poble al poder econòmic i polític.

3r. El restabliment provisional de les institucions i dels principis configurats a l'Estatut de 1932, com l'expressió concreta de dret a l'autodeterminació.

4t. La coordinació de tots els pobles peninsulars en la lluita democràtica.

El lema que va unir a tothom en les lluites consegüents fou: Llibertat, Amnistia i Estatut d'Autonomia. De fet, els punts aprovats anaven més enllà, ja que el tercer defensava el dret d'autodeterminació del poble català.

Després hi va haver tota una sèrie de reunions a fi d'anar tre-

Ermita de Sant Miquel de Mata (Mataró).

ballant aquest programa a totes les poblacions de Catalunya. A Argentona en particular no hi va haver cap nucli organitzatiu propi, però sí que algunes persones que hi vivien i que estaven vinculades organitzativament a Mataró van participar en la creació de l'Assemblea Democràtica de Mataró el dia 18 de juliol de 1973. Ens ho explica Jesús Nieto:

"En ocasió, fa pocs dies, del cinquantè aniversari de la constitució de l'Assemblea Democràtica de Catalunya, el 7 de novembre de 1971, faré un esforç per rememorar alguns, pocs, records que guardo d'aquella data històrica per a les forces democràtiques catalanes en la seva lluita contra la dictadura franquista.

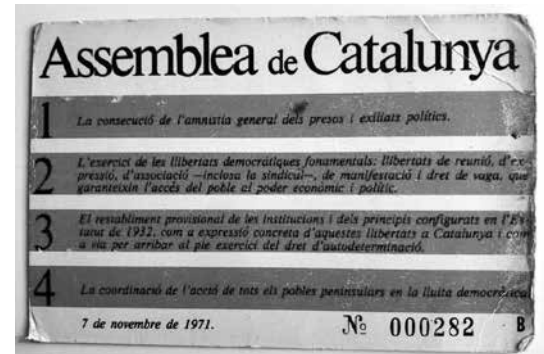
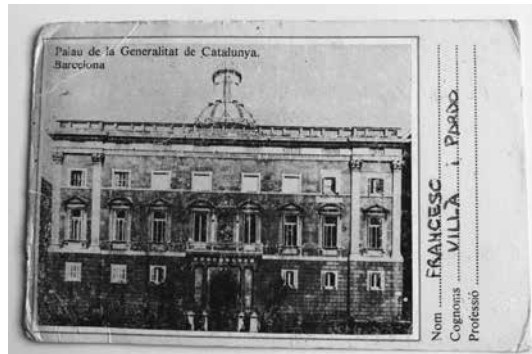
El novembre de 1971, feia dos anys que vaig marxar d'Argentona per casar-me i anar a viure a Mataró. Ja feia temps que jo militava a les Comissions Obreres de Catalunya i, després del 7 de novembre de 1971, les forces polítiques democràtiques de Mataró, especialment el PSUC, van posar-se tot seguit a intentar crear l'organisme equivalent a la ciutat.

Fruit dels intensos contactes amb personalitats i partits democràtics antifranquistes de la ciutat (republicans, socialistes, comunistes, catòlics de base, sindicalistes, etc.), el 18 de juliol de 1973, es va poder

realitzar la trobada d'unes 70 persones a l'ermita de Sant Miquel de Mata. Va ser el naixement de l'Assemblea Democràtica de Mataró (AMD). Van ser unes 100 persones les cridades a participar a l'acte de constitució de l'ADM, però algunes van negar-s'hi a participar amb diferents excuses. Crec que, encara, hi havia força temor a la repressió. Jo, personalment, recordo haver anat a invitar a participar-hi a un conegut advocat mataroní. La seva resposta va ser: «...no gràcies, mireu de no caure en una trampa i que no us detinguin...».

Recordo que, per garantir al màxim les mesures de seguretat, els responsables de l'organització van distribuir els assistents en petits grups de 6 o 7 persones i ens van convocar en diferents cases particulars de la ciutat. Jo vaig ser convocat a una casa del carrer Isern, crec que era la del metge Carles Fornis. Una vegada reunits tots els assistents, se'ns va traslladar en cotxe fins a l'ermita de Sant Miquel de Mata. També per garantir la seguretat es va triar la data del 18 de juliol, aniversari del cop d'estat franquista, ja que es va pensar que, tant les forces de seguretat, policia i guàrdia civil, com també les autoritats civils, estarien en aquella diada, més entretinguts en la celebració de la seva festa que altra cosa.

Anvers i revers del carnet
d'afiliat a l'Assemblea de
Catalunya.

Una vegada arribats a l'ermita de Sant Miquel de Mata, tots vam prendre possessió dels nostres seients (bancs, alguna cadira, etc.) i va començar la discussió dels quatre punts de l'Assemblea Democràtica de Catalunya. Recordo que a mi i en Joan Ramón Morante se'ns va encarregar fer de secretaris de l'acte i donar a conèixer el resum de les intervencions. Cal dir que l'acte, pel que recordo, va anar com una seda i es van aprovar els quatre punts de l'Assemblea de Catalunya:

1) La reivindicació de les llibertats socials i polítiques, 2) L'Amnistia per als presos polítics de la dictadura, 3) El restabliment a Catalunya de l'Estatut d'Autonomia de 1932, com a pas previ per a l'autodeterminació, 4) La Coordinació d'aquestes accions amb les organitzacions democràtiques dels altres pobles de l'estat espanyol.

A l'acta de constitució de l'ADM, per qüestions de seguretat, com a data es va posar la del 27 de juliol, festa major de Mataró. Recordo que es va fer molta difusió a nivell local d'aquest comunicat.

La reflexió que vull fer d'aquesta constitució de l'AMD és que, gràcies a ella, hi va haver a partir de llavors una relació molt més cordial i estreta entre les diferents persones que formàvem part de les diferents organitzacions que l'integraven. Això va permetre la realització d'algunes accions unitàries de l'AMD. I penso que va ser una llàstima que a Argentona, salvant les distàncies, no s'hagués pogut crear un organisme unitari equivalent."

En Jaume Duran veí d'Argentona recorda que:

"Em van convocar (després he sabut que el 18 de juliol de 1973) a una reunió clandestina, a l'ermita de Sant Miquel de Mata, on assistirien diverses persones de diferents partits, sindicats i associacions cíviques, sense especificar-me de què es parlaria, però que era important que hi fos present. No recordo si va ser per motiu de la meua anterior pertinença a CCOO del tèxtil, pel meu, en aquell moment, càrrec de secretari del Jurat d'Empresa a Caixa Laietana, o per la meua pertinença a associacions cíviques a Argentona, no recordo per tant qui em va convocar.

Havia de pujar-hi des de l'estació de Llaveneres, mentre m'hi anava acostant vaig veure algunes persones conegudes, passejant a peu, en bicicleta amb algun gos, etc. Vaig comprendre que eren controls. A dins l'ermita també hi havia persones que coneixia, però m'havien dit que no saludés ningú.

Al començar la reunió algú va explicar que allà s'hi feia una conferència sobre el romànic i estava instal·lada una màquina de projecció i tenien diverses cintes i diapositives.

En realitat, es va explicar que s'havia fundat, feia mes d'un any, una organització de diversos partits, sindicats, entitats i persones rellevants, l'Assemblea de Catalunya, i que aquella reunió era per fer la comissió del Maresme.

No recordo gaire més, ja no em vaig apuntar a cap grup de treball, si bé al cap d'un parell de mesos

em van demanar que assistís a una reunió a la Parroquia de Sant Medi de Hostafrancs a Barcelona, on es parlaria del tema, hi vaig anar, però al cap de poc de començar hi va haver un avís que deixéssim la reunió i sortíssim discretament i per diferents llocs, per motius de seguretat. No vaig assistir a cap més trobada, només les notícies que arribaven clandestinament, fins que van passar els fets de Pompeia."

Tal com assenyala en Jaume, els actes no estaven lliurats de la repressió per part dels aparells de l'Estat. Hi van haver persones que van patir represàlies i presó. Per això, cada acte que es feia anava acompanyat de moltes precaucions i en el cas que es cregués oportú es suspenia com en el cas del de Pompeia i tants d'altres. L'amnistia pels presos polítics va ser un dels factors més reivindicats ja que hi havia molta gent antifranquista a les presons.

L'acte de constitució de l'Assemblea a Mataró fou llarg, durà unes dues hores. Segons Josep Puig i Pla i Manuel Cusachs i Corredó, en la publicació de *L'Assemblea Democràtica de Mataró (1973-1977)*, ens diuen que hi assistiren una setanta persones entre les quals els membres de la Coordinadora Cívica que foren els qui organitzaren tota la complexa creació d'aquest acte i moltes altres accions: Agustí Valdé (PSUC), Joan Ramon Morante (LCC), Jesús Nieto (CCOO), Luís Roca (Joventuts Musicals), Josep Comas (Grup de Colònies), Josep M. Calsapeu (C.C. de Base), Mercè

Boixet (Dones Democràtiques), Josep Puig Pla (G. Universitaris), Santi López (C. Estudiants Batxillerat), Joan Iglesias i Narcís Majó (C. Solidaritat).

També hi assistiren membres de partits polítics: FNC (J.R. Colominas i Antoni Jané); OCE Bandera Roja (Francesc Lleonart, Joan Noé i Margarida Colomer); PCE (I) (Carles Manté), UCD (Joaquim Bartra, J. M. Bellavista, Santi Martínez i Jordi Sivilla); CCOO (Javier Sánchez); C. Estudiants Batxillerat (N. Campeny); C.C. de Base (Pep Sivilla, Enric Batlle, Paco Hernández); G. Colònies (Josep i Lluís Puig Rovira).

I també persones a títol individual, representants de diversos sectors, de la pagesia, professionals liberals, premsa, cultura, món sindical, escoltisme, etc.: Pep Riera, Albert Torra, Josep M. Gallifa, Josep Català, Esteve Mach, Josep Fité, Manuel Cusachs, Antoni Segarra, Montserrat Triadó, Carles Fornes, Joan Bonamusa, Joan Carreras i Riera, Lluís Terri, Francesc Oller, Joaquim Montserrat, Jordi Montserrat, Maria Bosch, Xavier Viler, Glòria Bosch, Eduard Bosch, Mercè Pou, Joaquim Pratdepàdua, Josep Pruna, Antoni Saurí, Antoni Arís, Pere Casanovas, Josep M. Castellví, Miquel Brullet, Agàpit Borràs, Carles Maicas i Francesc Masriera.

Una vegada creada l'Assemblea es van organitzar els seus òrgans estables per tirar endavant un treball integrador per tots els grups que s'hi anaven adherint i mirar d'exemplar tot el ventall possible a fi de tirar endavant accions fins arribar a aglutinar tot el que fou el moviment antifranquista a la ciutat de Mataró amb el màxim consens.

Hi van haver manifestacions i actes multitudinaris que van tenir un ressò internacional. L'Assemblea de Catalunya es va dissol-

dre el 1977 amb el retorn de la democràcia parlamentària, però les seves reivindicacions es van convertir en l'objectiu d'una gran majoria de la població catalana.

Pels qui estigueu interessats en saber-ne més us suggerim que consulteu la publicació, ja citada anteriorment, de Josep Puig i Pla i Manuel Cusachs i Corredó, *L'Assemblea Democràtica de Mataró (1973-1977)*, Editorial Maresme, S. A. Robafaves Edicions.

Han passat cinquanta anys, molts dels punts concrets que reivindicava l'Assemblea s'han assolit, altres necessiten encara una lluita continuada per assemblar-se a altres països europeus. El dret a l'autodeterminació, com ja s'ha exercit a Escòcia i al Quebec, encara queda pendent. Una majo-

ria de població del nostre país hi està treballant en diferents organitzacions polítiques, culturals i cíviques. De moment, les accions que han liderat aquestes entitats, han generat molta repressió per part dels poders de l'Estat espanyol. La lluita continua i encara avui hem de lluitar per aconseguir una normalitat en la nostra llengua a les escoles catalanes, una llibertat d'expressió i el dret de l'autodeterminació que tant es va demanar el 1971.

El seu assoliment ben segur que requereix una actuació unitària i solidària d'una gran majoria de ciutadans, com ho fou l'Assemblea de Catalunya. La memòria del fets passats és bona per recordar i també ens ha de fer reflexionar sobre el nostre present.

LLIBRES A RAIG | Les masies de Cabrera de mar en 3d

MARIA JOSEP CASTILLO

La Vall de Cabrera de Mar a l'època moderna. Les masies. Patrimoni en 3D

El passat 8 de juny es va presentar a Argentona, al Saló de Pedra, el llibre que comentem. Es tracta del tercer volum de la col·lecció sobre el patrimoni de la Vall de Cabrera de Mar en 3D. El precedeixen els titulats *La Vall de Cabrera de Mar a l'antiguitat, ibers i romans* i *La Vall de Cabrera de Mar a l'època medieval, el castell de Burriac*, ressenyats a la revista *fonts* (concretament als números 77 i 82).

A la presentació estigueren presents el coordinador del projecte, Josep Maria Rovira, i alguns dels autors dels textos, concreta-

ment David Farell, Laura Bosch i Enric Subiñà. I és que aquest volum és ben bé una obra coral. Catorze especialistes en diferents àmbits han elaborat els textos d'una obra que té el valor afegit de les il·lustracions, algunes d'elles en 3D.

En aquesta ocasió, el marc cronològic és l'època moderna (segles XV-XVIII) i la construcció que concentra les explicacions d'aquest període és la masia, estudiant especialment la de can Bartomeu.

Francesca Español, professora de la Universitat de Barcelona i doctora en Història de l'Art, té cura del pròleg del llibre, lloant una iniciativa que contribueix a divulgar el patrimoni local i valorant especialment el grafisme que